

Zivalski boji.

Iz „Celjske Slovenije“.

Stare kronike nam pripovedujejo od nekterih imenitnih bitev različnih žival. Tako, na priliko, se je 1438. leta strašen boj med jastrebi in kavrani (krokarji) blizu nemškega mesta Litiha vnel, v kojem je na vsaki strani mnogo sovražnikov smert storilo. — 1460. leta je jednak boj na Laškem pri mestu Benevento tudi med jastrebi in kavrani vstal in je skoro dva dni terpel, v katerem pa so kavrani zmagali. — 1587. leta v začetku mesca grudna se je tudi sobralo na horvaški meji, blizu Bihača na bregovih Une, nad milijon gosí in rac. Versta se bliža versti čisto po bojnem redu, kar se dvignejo vse v zrak in se več ur hudo kavsajo in bojujejo. Ktera stran je v tem boji zmagala, kronika ne pové, pa vélika truma mertvih ptic, koje so Bihačanom prijeten plen bile, je pokazala, da je na vsaki strani velika zguba bila. — Pri Gdanskem so se 1656. leta in pri Dëvinu 1662. leta orli bojevali. — Perziški poslanec, ki je 1666. leta v Beč prišel, je pripovedoval od nekega strašnega boja zmajev in kač v zraku(?), ktereja je vidil(?); ko se je iz Drinopolja podal. — Redkejši pa so pravi boji med čveteronožnimi živali. Nek star rokopis v francozkem jeziku pripoveduje od neke „svinske vojske“, pa ne naznauje kraja, kje da se je pripetila. Samo tako le pravi: „1580. leta se je strašna četa svinj v neki dolini Francozkega snidila, koja se je tako dolgo bojevala, da je vsa konec vzela.“

Slovanski popotnik.

* Vlansko leto nas je razveselil izverstvi pesnik gosp. Mirko Bogović z dramo: Frankopan, ktera ni le serbskim čitateljem, temuč vsem izobraženim Slovencom jako mila bila. Projaviti zamoremo že drugo delo imenovanega pesnika. Izdal je namreč drugo dramo: Stepan, poslednji kralj bosanski, drama u pet činah. Med Frankopanom in Stepanom ni nobenega posebnega razločka; povsod se vidi, da ste hčerki enega očeta. V obeh nam kaže izverstni pesnik žalostne dogodjaje kervave povestnice jugoslavenske tako živo, rekel bi, da duša človeku v persih se stresa. Pretehtovati dramatične cene omenjene žaloigre ni naš namen; reči pa moremo z dobro vestjo, da vsakdo jo bo radosten prečital od kraja do konca. Da je vse bolj razumljivo tudi neizurjenemu v zgodovini in pravih dramatiških, ob kratkem popisuje pesnik v predgovoru vse, kar je vsakemu vediti potreba. Kar zadeva unajno obliko, jezik in metrum, je kaj izverstno; skoz in skoz národno, kakor sam pesnik pravi, da se je trudil, kolikor mogoče v národnem duhu pisati — zato je razumljivo vsakemu, akoravno ni misliti, da bi le en omikan Slovenec še dihal slovenski zrak in svojih bratov Serbov ne razumel, ali viceversa, le enemu omikanemu Serbu neznana bila gladka slovenska beseda. —

* Izvirno dramatično delo gosp. J. Freudenreich-a pod naslovom „Graničari ili Proštenje (zbor), u Ilijevu“, o katerem so „Novice“ s pohvalo že večkrat govorile, ko se je igralo v Zagrebškem gledišu, bode v Zagrebu na svetlo dal gosp. Kosta Stojšić, ki nam je poslal povabilo na naročbo, naj ga razglasimo po našem listu in nabiramo naročnikov. Radi mu skazemo to ljubav in vabimo prijatle jugoslavenskega slovstva k obilnem naročilu. Cena knjige za naročnike je 40 krajc. kovanega dnarja. Kdor se želi naročiti, naj vredništvu Novic z natančnim naznanilom imena in stanovanja svojega pošlje naročilni dnar franko in priloži še 2 krajc., ki ju je treba za recepis odrajtati, — ali pa, ako mu bolje kaže, naj se naravnost oglasi v Zagreb na izdatelja gosp. Kosta Stojšića.

* Cvetje keršansko-slovenske zemlje. Pridnim mladenčem in dekličem v darilo nabral in v venec povil Jožef Rozman, korar stolne labudske cerkve in vodja

škofijnega semenišča pri sv. Andreji. Z 9 podobšinami. V Celovcu 1857 natisnil Janez Leon. — Naslov prezale knjižice kaže, komú so jo slavni pisatelj posebno namenili; prebravši jo brez enostranskega hvalisenja z dobro vestjo reči zamoremo: kdor želi šolski mladini bukvice polne pobožnega, zraven pa tudi podučnega, zlasti zemljopisnega obsežka v roke dati in jo razveseliti tudi z ličnimi podobšinami, naj ji kupi te bukvice, ki niso debele, pa toliko bolj jedréne; za šolske darila slovenski mladini so tako pripravne, da je malo malo takih. Pobožnega in domoljubnega duha navdane, so pisane v čistem gladkem jeziku, ki je lasten dobroznanemu gosp. pisatelju, podobšine so krasne, natis ličen. Svesti smo si, da bojo zelo všeč vsakemu, mladim in starim.

* V knjižici, ki jo je nedavnej kot poseben iztis ljubljanskega nemškega časnika izdal gosp. dr. E. H. Kosta pod naslovom „die Literatur des österr. Kaiserstaates vom 1. Jän. 1853 bis Ende 1854 im Allgemeinen und die Krains insbesondere“, nahajamo na koncu mikavni pregled vsega slovenskega slovstva v našem cesarstvu, ki nam kaže, da v imenovanih 2 letih je na svetlo prišlo v doljni Avstrii 10, na Štajarskem 72, na Krajnskem 242, na Koroškem 127, na Primorskem 1, na Ogerskem 1 slov. delo. Čudil se bo gotovo vsak, komur je naše slovstvo znano, nad tolikim bogastvom slovenščine, — al to se bo zelo skercilo, ako mu povémo, da ona množica izvira posebno od tod, da vsaki del slov. „zakonika“ in vsaki list „Novic“ je v gosp. dr. Wurzbachovem knjigopisji, iz ktereja je ta pregled vzet, za eno delo šteto. Resnični so vzroki, ki so po mnenji gosp. dr. Kosta-ta na Krajnskem krivi, da ne izhaja več knjig leto in dan, in katerim prišteva sledeče: da nimamo vseučilišča in sploh slovstvenega središča, — da pisatelji, ki so kaj spisali in bi radi na svetlo dali, v malih mestih še težje najdejo založnika kakor na Dunaji itd. Zakaj pa se še posebno slovenskih bukev malo spečati more, je gosp. Matija Majer v obširnem spisu pod naslovom „Naše slovstvo“ dokazal, ktereja bi bili radi že davnej v „Novicah“ natisnili, ako bi nas ne mudile neke naročene nove pismenke.

Kratkočasno berilo.

Car in kmetica.

Car Aleksander, potujoč iz Petrograda v neko daljno krajino leta 1824, je bil nenadoma prisiljen v samoti na cesti se muditi, dokler mu niso služabniki popravili kočije, ki se medpotoma je nekaj poškodovala.

Nekoliko trenutkov za tem pridirja kočija generala D—, kteremu je naročil ga na tem potu spremljati. General ustavi nagloma svojo kočijo, skoči z voza in se caru bliža. Al Aleksander mu veléva, naj nazaj v kočijo stopi, naprej vozi in ga na bližnji postaji čaka. „Tú — pravi Aleksander — mi ne morete vi nič pomagati; ako pa naprej idete in na prvi ostaji vse oskerbite, da morem potem naglo naprej, se zamore s tem moja zamuda nekoliko popraviti.“

General vozi tedaj naprej. Komaj pa se odpelje, pride stara kmetica proti caru in ga začne serčno spraševati: „Se li peljete iz Petrograda?“ — Car ji reče, da. — „Ste morebiti v službi pri caru?“ — „Sem.“ — „Mi morebiti nesete pismo z dnarji od mojega sina?“ — „Nič ne vém od tega. Kdo pa je vaš sin?“ — Tedaj ga ne poznate in ste vendar pri caru? On caru peči kuri že več let.“

Caru dopade serčno spraševanje kmetice in si dá marsikaj povedati od nje sina. Med mnogim drugim pripoveduje, da ji nje sin, ker je reva stara in več ne more delati, vsako leto 70 rubljev od svojega prisluzka pošilja; sedaj pa ji je pisal, da bode ona te dnarje iz rok nekega cesarskih služabnikov prejela, ko bo car skoz te kraje šel.

„Sedaj se spomnim — reče Aleksander — imate